

**Про реалізацію державної політики  
у сфері утвердження української національної та  
громадянської ідентичності у закладах освіти Одеської області**

Утвердження української національної та громадянської ідентичності громадян є одним із основних елементів формування здатності держави протистояти внутрішнім і зовнішнім безпековим загрозам, а отже, набуває особливого значення для сфери національної безпеки і оборони.

Відповідно до статей 13, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», постанови Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023р. № 364 «Про затвердження Типового положення про координаційну раду з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Раді міністрів Автономної республіки Крим, місцевому органі виконавчої влади, органі місцевого самоврядування», розпорядженням голови Одеської обласної військової адміністрації №345/А-2023 від 22.06.2023 р. утворено координаційну раду з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації та затверджено Положення про координаційну раду з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації. Координаційна рада здійснює свою діяльність відповідно до Плану роботи ради на поточний рік, затвердженого головою координаційної ради.

На виконання Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322 Департаментом освіти і науки облдержадміністрації, органами управління освітою органів місцевої влади, закладами освіти забезпечена організація та проведення заходів, приурочених до дат, пов'язаних із захистом незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, формуванням соборності та державності, проголошенням незалежності України, що встановлені актами Президента України або Верховної Ради України. Проведено заходи, найбільш значущі з яких відзначалися в межах:

- Дня Соборності України;
- Дня пам'яті та примирення;
- Дня Конституції України;
- Дня Незалежності України;
- Дня захисників і захисниць України;
- Дня Гідності та Свободи;
- Дня Збройних сил України тощо.

До Дня Конституції України 28 червня 2024 року забезпечено проведення тематичних інформаційно-просвітницьких та патріотичних заходів у закладах освіти Одеської області:

- правові години «Конституція – фундамент суверенітету», «Патріот своєї Батьківщини» в синхронному часі на застосунках для відео-конференцій (Zoom, Google Meet);
- вікторини «Чи знаєте ви Конституцію України?», «Патріот своєї Батьківщини», «Мої права і Конституція України»;
- інформ-релізи «Конституція України: від витоків до сьогодення», «Конституція – оберіг нашої державності»;
- відео-конференції серед учнівської молоді «Омріяна поколіннями» (про етапи українського державотворення);
- висвітлення інформації на сторінках в соціальних мережах;
- години спілкування «Я – українець, і моє право – любити землю горду і величаву!», «Овіяні славою Герб і Прапор» тощо.

Протягом серпня 2024 року проведені тематичні заходи, присвячені Дню Державного Прапора України та 33-й річниці Незалежності України:

- години патріотично-виховного поклику «Моя країна – вільна, сильна, незалежна Україна!», «Виховання поваги до державної символіки – важливий елемент виховання патріотизму», «Ми – Україна»;
- медіа-виставки «Живе і буде жити Україна, ніхто не спинить крил наших політ!», «Незалежність України в подіях та цифрах»;
- інформаційно-виховні години: «Незалежна і єдина будь навіки, Україно!», «Український шлях до Незалежності», «Ти у мене єдина», «Моя сім'я, моя родина в житті і долі України», «Діти і молодь єднають Україну», «Моя країна – Україна», «Україна – починається з тебе», «Ми діти твої, Україно!», «З Україною в серці», «Україна – наш спільний дім», «Україна – моя рідна країно...»;
- лекції-бесіди «Держави славна назва – Україна», «Синьо-жовтий прапор України і народ вільний і щасливий»;
- презентації: «Мандруємо Україною: природні та рукотворні дива», «День Незалежності України: 33 річниця», «Незалежність – у кожному з нас», «Під синьо-жовтим прапором»;
- заочні подорожі «Ти – земле рідна та свята! Ти – Батьківщина люба, золота!»;
- флешмоби патріотичних ідей «Україна майбутнього», #МійПрапорМояСвобода;
- фото-челенджі «Прапор єднає вільних».

У закладах освіти 02.09.2024 року проведено: перший Урок мужності на «Vincit qui meminit («Перемагає той, хто пам'ятає»)), єдиний Урок звитяги «Героїзм, відвага та самовідданість – головні риси Захисників і Захисниць України».

Проведено:

- забіг в пам'ять про загиблих воїнів «Шаную воїнів, біжу за героїв України» за участі учнівської та студентської молоді Одещини, ветеранів-військовослужбовців;
- Всеукраїнську акцію пам'яті «Сонях» (організація і проведення тематичних пам'ятних заходів та майстер-класів з виготовлення символу соняха у закладах освіти).

До Дня захисників і захисниць України 01 жовтня 2024 року організовано проведення Уроків мужності: «Герої рідного краю», «Українці – нація нескорених: від козацтва до сьогодення», «Героїв країна – моя Україна!», «У серцях несемо вдячності немало всім тим, хто землю боронить» у закладах освіти Одеської області із залученням захисників і захисниць України, присвяченого мешканцям місцевих територіальних громад, які дають відсіч російській агресії, захищають територіальну цілість нашої держави, та зробили особистий внесок у захист незалежності України.

19 листопада 2024 року відбулися тематичні заходи щодо вшанування подвигу Українського народу протягом 1000 днів від початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну (24 лютого 2022 року). Тематичні виховні заходи розпочиналися з виконання Державного Гімну України та проведення загальнонаціональної хвилини мовчання із вшанування пам'яті загиблих українців внаслідок збройної агресії російської федерації; організовано проведення Уроків звитяги: «1000 днів неоголошеної війни, яка змінить історію», «Не забудемо – не пробачимо. Наближаємо Перемогу», «1000 днів від початку повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України (24 лютого 2022 року)», «Моя Україна – країна Героїв»; єдиних виховних годин: «Моя Україна вільна і непереможна!», «Вже 1000 днів, як на моїй землі іде війна»; інформаційних годин та презентацій: «1000 днів Незламності» тощо.

З нагоди Дня пам'яті Героїв Крут 29.01.2025 року в закладах освіти проведені героїко-патріотичні заходи: Урок Мужності «Від Героїв Крут до героїв сьогодення» та лінійка пам'яті.

Закладами освіти проводяться заходи з популяризації військової служби, діяльності сил безпеки і оборони України та військової історії для учнів 10-11 класів під час інформаційної роботи з профорієнтації, а також на уроках навчальних предметів: «Захист України», «Історія України», «Громадянська освіта». У звітному періоді в закладах загальної середньої освіти Одеської області 34 педагоги з числа ветеранів війни та учасників бойових дій забезпечують викладання навчальних предметів, спрямованих на утвердження української національної та громадянської ідентичності, зокрема: «Захист України», «Історія України», «Громадянська освіта», «Фізичне виховання».

Розпорядженням голови (начальника) Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 12.09.2024 року №875/А-2024 «Про затвердження переліку осередків викладання навчального предмета «Захист України» затверджено мережу осередків (100) та здійснюється моніторинг їх діяльності. Відповідно до наказу Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації від 18.09.2024 №162-ОД «Про заходи щодо організації викладання навчального предмета/інтегрованого курсу «Захист України» на базі затверджених осередків закладів освіти Одеської області» в області проводиться навчання вчителів/викладачів предмета/інтегрованого курсу «Захист України», які працюють на базі затверджених осередків закладів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 липня 2024 року № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні», наказу Міністерства освіти і науки України від 01 липня 2024 року №940 «Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Теоретико-методичні засади викладання навчального предмета/інтегрованого курсу «Захист України»» курсову **перепідготовку пройшли 120 педагогів області.**

У закладах освіти військово-патріотичне виховання активно реалізується шляхом написання та захистом проєктів: «Ми роду славетного діти», «Моя країна – Україна», «Козацькому роду – нема переводу», проведення акцій «Лист воїну – захиснику», «Сильні люди», тематичних виховних годин, розміщення інформації в месенджерах та соцмережах; педагогічні колективи всіх закладів освіти доєднались волонтерського руху, допомозі Збройним Силам України. Проводяться віртуальні екскурсії до музеїв, архітектурних та історичних пам'яток, національно-культурних заповідників тощо під час уроків історії України, мистецтва та тематичних виховних годин.

Забезпечено проведення загальнонаціональної хвилини мовчання на знак вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, започаткованої Указом Президента України від 16 березня 2022 р. № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України».

На будівлях закладів освіти встановлено пам'ятні знаки, а саме меморіальні дошки героям російсько-української війни-випускникам закладів освіти. Представники освітянської спільноти Одещини постійно беруть участь у різних заходах увіковічнення пам'яті загиблих героїв російсько-української війни.

Однією із форм роботи закладів освіти у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Продовж жовтня-листопада 2024 були оновленні інформаційні картки куренів. Так, станом на 01 грудня 2024 року Головним штабом Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») зареєстровано 112 куренів з Одеської області, 9 з яких зареєстровані протоколом засідання № 17 від 11.11.2024 р. Документи ще 5 куренів готуються до реєстрації. Наразі триває подача робіт на обласний етап Всеукраїнського заочного конкурсу звітів про роботу роїв молодшої вікової групи (березень-квітень 2025) та обласний етап фестивалю-огляду «Ватра» (квітень-травень 2025). В червні 2025 року буде проведено обласний етап гри для середньої та старшої вікових груп. Сподіваємось, що фінансування гри не буде зменшено у межах громад. На часі актуальним є охоплення більшої кількості дітей та активізація реєстрації куренів.

У 2024/2025 навчальному році на виконання п.4 протокольних доручень засідання координаційної ради з питань утвердження української національної та громадянської ідентичності при Одеській обласній державній адміністрації (протокол № 5 від 25.09.2024) Департаментом освіти і науки, Одеським обласним

гуманітарним центром позашкільної освіти та виховання у співпраці з Одеським державним університетом внутрішніх справ готується обласний вишкіл «Джура-Поліцейський».

Другий рік поспіль Одещина продовжує реалізовувати проєкт «Пліч-о-пліч» всеукраїнські шкільні ліги», який підтримано Президентом України. У 536 ЗЗСО зареєстровано 2101 команда (17585 гравців).

По кількості зареєстрованих команд лідером є Подільський район - 451 команда;

Одеський район – 328 команд;

Білгород-Дністровський район – 285 команд;

Березівський район – 237 команд;

Ізмаїльський район – 220 команд;

м. Одеса – 196 команд;

Роздільнянський та Болградський райони зареєстрували однакову кількість команд - 192.

У новому сезоні змагання проходять із 9 (дев'яти) видів спорту включаючи 18 (вісімнадцять) категорій учасників. Протягом лютого-березня триває районний етап змагань з цих видів спорту, протягом квітня – півфінали обласних етапів та у травні – фінальні змагання. Водночас звертаємо увагу на відповідність заповнених заявок зареєстрованим учасникам гри ( у заявці та у грі мають брати участь ті учасник, які зареєстровані до Нового року), наявність пакету документів, наявних у Регламенті проведення гри ( страхівки, медичні допуски). Відповідальні особи мають вчасно вносити дані команд, які будуть брати участь на обласному етапі.

У закладах освіти області до планів виховної роботи внесено інформаційно просвітницькі заходи серед дітей та батьківської громадськості спрямованих на запобігання їх втягненню у злочинну діяльність, що шкодить національним інтересам України.

З метою формування безпечної, ненасильницької та відповідальної поведінки учнів, підвищення обізнаності учасників освітнього процесу з вищезазначених питань, Департаментом освіти і науки обласної державної адміністрації спільно з представниками Головного управління національної поліції в Одеській області, Департаментом соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації, Служби у справах дітей обласної державної адміністрації, КЗВО «Академія неперервної освіти Одеської обласної ради», Одеського обласного гуманітарного центру позашкільної освіти та виховання і старшого координатора проєкту Фонду ООН галузі народонаселення в Україні упродовж лютого 2025 року проведено наради із керівниками органів управління освітою територіальних громад та керівниками закладів освіти області (з кожним районом окремо).

З метою захисту прав і свобод, формування у дітей ціннісних життєвих навичок та моделей поведінки у закладах освіти області наголошуємо на необхідності посилення інформаційно-просвітницької роботи серед здобувачів

освіти, їх батьків, щодо недопущення втягнення молоді до протиправних дітей, що шкодять національним інтересам України. Системним має бути оновлення інформаційних матеріалів, висвітлення проведеної роботи на офіційних сайтах закладів освіти, сторінках соціальних мереж; інформаційних стендах.

Реалізація державної політики з утвердження української національної та громадянської ідентичності й популяризація історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, видатних особистостей українського державотворення, ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, які полягли в боротьбі за захист незалежності та територіальної цілісності України, українців, досягнення яких увійшли до світової історії – пріоритетний напрям виховної роботи в закладах освіти Одеської області, який здійснюється планово і систематично.

В.о. завідувача сектору позашкільної освіти,  
виховної роботи та молодіжної політики  
управління освіти та молодіжної політики  
Департаменту освіти і науки Одеської  
обласної державної адміністрації



Лариса ДІМОВА